

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ЄПАРХІЯ

вул. Острозького, 19, м. Тернопіль, Україна, 46008. Тел./факс 0 352 23-61-60, тел. 0 352 42-40-38
E-mail: eparhia@cerkva.te.ua

№ 15 від «16» листопада 2020 р.

В І Д Г У К
про освітньо-професійну програму зі спеціальності 041 Богослов'я
другого (магістерського) рівня вищої освіти, що впроваджується
на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Законодавство гарантує ЗВО України право готувати фахівців-богословів та видавати їм дипломи державного зразка. Мережа навчальних закладів, які виявляють бажання надавати освітні послуги в галузі «Богослов'я» розширюється. Водночас Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти вимагає комплексного й дуже ретельного підходу до здійснення навчально-освітнього процесу.

Підготовка богословів за освітньою програмою зі спеціальності 041 Богослов'я другого (магістерського) рівня вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича здійснюється з вересня 2018 р. У 2019 р. 18 здобувачів завершили навчання за освітньо-професійною програмою 041 Богослов'я другого (магістерського) рівня. Значна частина цих випускників (Головацький Олексій Іванович, Ленько Ігор Михайлович, Луговий Роман Михайлович, Любунь Андрій Степанович, Марчишак Роман Йосипович, Рій Остап Євгенович) нині є працевлаштовані в Тернопільській єпархії ПЦУ.

Як роботодавець я не лише надсилав відгук про ОПП зі спеціальності 041 Богослов'я другого (магістерського) рівня (№ 5 від 12 січня 2018 року), але й був присутній на зустрічі з експертною групою, котра проводила акредитаційну експертизу освітньої програми «Богослов'я» другого (магістерського) рівня за спеціальністю 041 Богослов'я галузі знань 04 Богослов'я розроблену на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича. Зважаючи на те, що до цієї програми було висунуто ряд зауважень, кафедра культурології, релігієзнавства та теології, на якій здійснюється підготовка фахівців у галузі богослов'я (за двома освітніми рівнями – першим (бакалаврським) та другим (магістерським), 12 лютого 2020 року в Блакитній залі ЧНУ провела Круглий стіл за участі ректора, проректорів, правлячих архієреїв, які найчастіше виступають роботодавцями для випускників спеціальності «Богослов'я», а також зацікавлених у розвитку цієї спеціальності представників протестантських церков. В ході зустрічі було проаналізовано зауваження експертів Нацагенції до ОПП, яка отримала умовну акредитацію, та представлено проект нової освітньо-професійної програми зі спеціальності 041 Богослов'я другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Колектив кафедри культурології, релігієзнавства та теології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича вкотре засвідчив, що має на меті постійно підвищувати рівень надання освітніх послуг, вдосконалюючи систему якості внутрішнього забезпечення освіти за спеціальністю 041 Богослов'я.

Гарантом ОП є протоієрей Микола Лагодич – кандидат історичних наук та кандидат наук з богослов'я, доцент кафедри культурології, релігієзнавства та теології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Перевага його в тому, що він має значний досвід пастирського служіння, науково-педагогічної праці й адміністрування навчально-освітнього процесу зокрема. Не викликає жодних застережень й склад групи забезпечення та підбір науково-педагогічних працівників для надання освітніх послуг за ОПП, зокрема викладання навчальних дисциплін, курсів і спецкурсів, що покликані дати цілісні знання, сформувати необхідні навички, уміння та забезпечити програмні результати навчання випускників.

Проаналізувавши освітньо-професійну програму, констатуємо узгодженість її змісту з проектом Стандарту для цієї спеціальності.

Мета програми сформульована чітко і засвідчує її зорієнтованість на формування не лише інтелектуально, але й соціально зрілої особистості – пастиря, який має належні компетенції практично-професійного їх застосування. Зміст ОПП узагальнює прогресивні напрацювання провідних галузей богословської науки. В ній збалансовано представлено як історичні аспекти богословської думки («Візантиністика», «Історія богословської думки в Україні», «Релігійна філософія та християнська філософія ХХ ст.»), так і провідні доктринальні засади Християнства («Біблійне богослов'я та герменевтика», «Богословська антропологія», «Літургічне богослов'я та іконологія», «Актуальні питання морального богослов'я (біоетика)»). Окремо варто відзначити блок соціально-прикладних дисциплін («Основи наукових комунікацій (іноземною мовою)», «Педагогіка вищої школи і методика викладання суспільствознавчих дисциплін у ЗВО», «Соціологія Церкви», «Психологія релігії»). Навчальний план, що складає основу ОПП, добре продуманий та збалансований.

Аналіз структури та зміст ОПП дає підстави стверджувати про те, що вона містить усі необхідні компоненти (дисципліни загального та професійного циклів з відповідним

відсотком вільного вибору), які є обов'язковими для такого рівня. Програма є компетентнісно зорієнтованою, а структура та зміст навчальних предметів добре збалансовані, що забезпечує якісну підготовку здобувача освітнього рівня магістра богослов'я. Для формування практичних навичок і умінь пастирського служіння здобувачі мають вільний доступ до храмів, розташованих на території ЧНУ. У процесі навчання здобувачі набувають важливих науково-педагогічних компетенцій під час проходження педагогічної (асистентської) практики. Важливою складовою ОПП є виконання магістерської роботи та її захист перед екзаменаційною комісією, що є перевіркою підготовки фахівця до самостійної наукової діяльності, його здібностей самостійно аналізувати стан проблем у богослов'ї, розробляти необхідні пропозиції для їх вирішення.

Можна однозначно стверджувати, що Чернівецьким університетом створено всі умови для підготовки богословів за освітньо-професійною програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти. Магістерська освітня програма зі спеціальності 041 Богослов'я відповідає усім обов'язковим вимогам щодо такого роду ОПП і може бути введена в дію.

Для вдосконалення змісту та структури ОП рекомендую:

1. Вивчити можливість введення до навчального плану цієї ОПП «Організаційно-управлінської практики в єпархії»;
2. Збільшити перелік вибіркових дисциплін.
3. Запропонувати здобувачам на вибір дисципліни, котрі допоможуть здобути навички адміністративно-консультативної роботи, зокрема: «Місіологія», «Публічна комунікація», «Проектний менеджмент», «Релігійна журналістика».

[Signature]
Архієпископ Тернопільський і
Кременецький

Український
Католицький
Університет

вул. Іл. Свенціцького, 17,
м. Львів, 79011
тел.: (38/032) 240-99-40
факс: (38/032) 240-99-50

Ukrainian
Catholic
University

Ilariona Svientsitskoho St., 17
Lviv, 79011, Ukraine
email: info@ucu.edu.ua
www.ucu.edu.ua

Відгук

на освітньо-професійну програму

041 Богослов'я (другий рівень вищої освіти – магістерський),
що впроваджується на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Розвиток богословської освіти в Україні останніх десятиліть вимагає актуалізації компетентного та професійного обговорення її змісту, динаміки та перспектив, методологічних і методичних аспектів її розвитку й форматів ціннісної та фахової оцінюваності в українському суспільстві (як на академічному рівні, так і на соціально-практичному).

Адже богослов'я як наукова та освітня спеціальність все більше обговорюється не тільки внутрішньо-церковно, але й у ширшому суспільному та науково-теоретичному контекстах. Відтак, надзвичайно важливим є функціонування і розвиток освітньо-культурних та наукових центрів, у яких богословська наука й освіта розвиватиметься як класична наукова галузь із власною змістовною історією, школою та практичними результатами діяльності. Одним із таких центрів ще з часів свого заснування (а відтак – відродження) є і Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

Богословська освітня програма магістерського рівня в ЧНУ імені Юрія Федьковича отримала ліцензоване право на здійснення діяльності з 1 вересня 2018 р. Випускники-магістри в грудні 2019 р. захищали свої дипломні проекти під час роботи Екзаменаційної комісії, яку я мав нагоду очолювати. Це, своєю

СВІДЧИТИ. СЛУЖИТИ. СПІЛКУВАТИСЯ.

Український
Католицький
Університет

вул. Іл. Свенціцького, 17,
м. Львів, 79011
тел.: (38/032) 240-99-40
факс: (38/032) 240-99-50

Ukrainian
Catholic
University

Ilariona Svientsitskoho St., 17
Lviv, 79011, Ukraine
email: info@ucu.edu.ua
www.ucu.edu.ua

чергою, дало мені змогу детальніше ознайомитися з живим процесом реалізації освітньої програми поряд з обговоренням конкретних її структурних елементів.

Структура освітньої програми має чітке, а водночас багатовекторне спрямування на підготовку фахівців в сфері душпастирства (Богослужбово-гомилетична практика, Літургійне богослов'я та іконологія, Біблійне богослов'я та герменевтика); навчально-виховної роботи (Педагогіка вищої школи і методика викладання суспільствознавчих дисциплін у ЗВО, Асистентська практика); науково-дослідницької діяльності (Основи наукових комунікацій, Богословська антропологія, Біблійне богослов'я та герменевтика, Випускна кваліфікаційна робота (дипломний проект)) та експертно-консультативної практики (Новітня історія Православ'я в Україні, Актуальні питання морального богослов'я (біоетика), Організаційно-управлінська практика). Це те, що стосується нормативної складової освітньої програми. Вибіркова частина, своєю чергою, ці речі вдало доповнює.

Вибіркові дисципліни освітньо-професійної програми підібрані так, щоб поглибити компетенції фахівця в окреслених сферах діяльності, а також забезпечити можливості реалізації випускників-богословів і як фахівців з релігійних питань у ЗМІ, посадовців чи адміністраторів, експертів тощо. Спектр цих дисциплін спрямований і на вивчення іноземних мов (румунська мова, іноземною мовою читається дисципліна «Основи наукових комунікацій»).

Така структура освітньої програми працює, з одного боку, на ретельну ґрунтовну професійну підготовку, а з іншого, – дає спектр самореалізації випускника як особи, не байдужої до культури, суспільних трансформацій в

СВІДЧИТИ. СЛУЖИТИ. СПІЛКУВАТИСЯ.

країні тощо. Програма є актуальною і сучасною, але водночас дбає про збереження тих традицій, які характерні духовній богословській школі в Україні.

Викладацько-професорський склад кафедри, що є випусковою для цієї освітньої програми, відповідає усім ліцензійним вимогам до науко-педагогічних працівників: викладачі мають достатню кількість наукових, методичних та навчальних праць; працюють в експертному середовищі МОН України в різних фахових комісіях, експертних групах; є членами Спеціалізованих вчених рад, виступали опонентами на захистах кандидатських та докторських дисертацій; є знаними фахівцями у професійному середовищі.

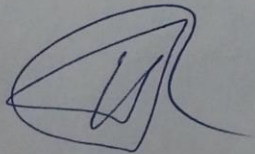
Поряд з тим – як рекомендації – міг би відзначити таке:

1. Варто розглянути питання про можливість розподілу або зменшення кредитів у багатокредитних курсах, зокрема таких, як, наприклад, «Новітня історія Православ'я в Україні».

2. Розширити можливості міжнародного співробітництва через укладання відповідних угод, що створить додаткові можливості як для працівників, що забезпечують програму, так і для здобувачів вищої освіти.

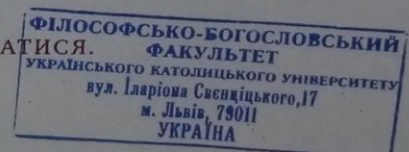
Попри це, варто констатувати, що колективом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича створено всі належні умови для реалізації освітньої діяльності на цій програмі, якісно готувати фахівців, а освітньо-професійна програма відповідає усім належним вимогам.

15.06.2020

свщ. Василь Рудейко,
д-р богослов'я, канд.філос.наук

СВІДЧИТИ. СЛУЖИТИ. СПІЛКУВАТИСЯ.

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА УКРАЇНИ АРХІЄПИСКОП ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ І ХОТИНСЬКИЙ

№ 3

«17» лютого 2020 р.

В І Д Г У К

**про освітню програму зі спеціальності 041 Богослов'я
другого (магістерського) рівня вищої освіти, що впроваджується
на кафедрі культурології, релігієзнавства та теології
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**

Підготовка богословів за цією освітньою програмою в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича здійснюється з вересня 2018 р. Надання освітніх послуг у галузі богослов'я є суспільно затребуваною справою, проте вимагає комплексного й доволі ретельного підходу до здійснення навчально-освітнього процесу.

Розвиток богослов'я у Чернівецькому університеті та збереження спеціальності богослов'я – було і залишається одним із важливих завдань Православної Церкви України, а тому указом її Предстоятеля Блаженнішого митрополита Епіфанія (№ 820 від 14 грудня 2019 р.) університетські храми було канонічно підпорядковано мені – Архієпископу Чернівецькому і Хотинському, як місцевому правлячому архієрею ПЦУ для того, щоб основний роботодавець і стейкхолдер (ПЦУ) отримав якомога ширший доступ і можливості опіки над навчально-освітнім і виховним процесом за цією спеціальністю.

Маючи за головну ціль постійно підвищувати рівень надання освітніх послуг, вдосконалювати систему якості внутрішнього забезпечення освіти за спеціальністю богослов'я кафедра культурології, релігієзнавства та теології,

на якій здійснюється підготовка фахівців у галузі богослов'я (за двома освітніми рівнями – бакалаврський і магістерський), 12 лютого 2020 р. в Блакитній залі ЧНУ провела доволі представницьку зустріч з роботодавцями та, керівниками та менеджерами навчального процесу в духовних навчальних закладах України. Головною метою зустрічі було обговорення інноваційних і професійних переваг оновленої ОПП зі спеціальності богослов'я, в тому числі за результатами первинної акредитації грудня 2019 р.

Зауважу, що як архієрей Православної Церкви України і роботодавець, я вже надсилав відгук про ОПП зі спеціальності 041 Богослов'я магістерського рівня. Але, оскільки до тієї програми Національною агенцією з оцінки якості вищої освіти було висунуто суттєві рекомендації, водночас і низку обґрунтованих зауважень, які експерти назвали «слабкими сторонами програми», що знайшло широке обговорення серед науково-освітнянської громадськості, церковних кіл і, зокрема, на круглому столі за участю керівників (представників) духовних навчальних закладів України (12 лютого 2020 р.), вирішив написати відгук і на оновлену магістерську ОПП зі спеціальності «Богослов'я».

Аналізуючи структуру та зміст ОПП, вважав за доцільне головну увагу приділити оцінці тих критеріїв, які визначають функціональність програми та систему внутрішнього забезпечення якості освіти в межах її реалізації, унікальність та цілі, змістове наповнення, практичне значення тощо.

Не вдаючись до деталей і докладного аналізу кожного з цих критеріїв, що підлягають оцінці в процесі акредитаційної експертизи, цілком об'єктивно можу стверджувати:

1. ОПП містить усі необхідні компоненти (дисципліни загального та професійного циклів з відповідним відсотком вільного вибору), які є обов'язковими для такого рівня;
2. ОПП є компетентісно зорієнтованою, а структура та зміст навчальних предметів добре збалансовані;
3. Навчальні предмети забезпечують можливість цілісного формування й якісної підготовки здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня у галузі богослов'я;
4. Фахово укомплектована група забезпечення ОПП й, що не менш важливо є відкритою до співпраці не лише з Церквою, як основним роботодавцем, а й з державними органами влади і місцевого самоврядування, закладами освіти, культури та представниками громадсько-культурних і просвітницьких організацій;

5. Добре збалансована архітектура навчального плану, а надто ж з погляду набуття загальних і фахових компетенцій, які дозволяють здобувачу вищої освіти не лише засвоїти знання з базових богословських дисциплін, а й стати активним учасником освітнього процесу як в межах ОПП, так і освітнього процесу загалом;
6. Вивчення дисциплінарного циклу предметів загальної підготовки (обов'язкові навчальні компоненти) логічно узгоджується й доповнюється навчальними дисциплінами професійної підготовки, що у підсумку забезпечує комплексне формування особистості-фахівця – пастиря та богослова, який має пропедевтичний досвід і професійну здатність до самоосвіти, науково-освітнього і педагогічного самовдосконалення;
7. Вибіркові дисциплін охоплюють підсистеми богословської освіти та науки, а тому здобувачі вищої освіти за ОПП мають усі можливості опанувати основи педагогічної майстерності та загальні соціально-психологічні якості фахівця-богослова. Важливою складовою ОПП є формування навичок і вмінь самостійної підготовки презентації результатів навчально-освітньої діяльності та їх публічного захисту (у т. ч. шляхом застосування сучасних інформаційних технологій).

Для підтвердження наводжу такі факти:

- 1) кафедра, де реалізовується програма, має високий рівень навчально-методичного і кадрового забезпечення;
- 2) для формування практичних навичок і умінь пастирського служіння й богослужбово-гомілетичної практики здобувачі вищої богословської освіти за ОПП магістра богослов'я мають вільний доступ до храмів, розташованих на території навчального корпусу, у якому розміщені виробничі площі та навчальні аудиторії філософсько-теологічного факультету;
- 3) у процесі навчання за спеціальністю богослов'я здобувачі вищої освіти набувають важливих науково-педагогічних компетенцій під час проходження педагогічної (асистентської) практики;
- 4) наявні широкі можливості набуття навичок і умінь здійснення самостійного науково-дослідницького пошуку й академічної (міжвузівської та міжнародної) мобільності. Цьому значною мірою сприяє укладений Меморандум про співпрацю між Православною Церквою України і Чернівецьким університетом імені Юрія Федьковича у науково-освітній сфері.

Узагальнюючи зазначене вище, можна зробити такі **висновки**:

1. Магістерська освітня програма зі спеціальності 041 Богослов'я відповідає усім обов'язковим вимогам щодо такого роду ОПП, а отже, і заслуговує на впровадження та підтримку.

2. Для вдосконалення змісту та структури ОПП рекомендую:

2.1. Перенести вивчення «Актуальні питання морального богослов'я (біоетика)» з циклу дисциплін вільного вибору до нормативних;

2.2. Вивчити питання про доцільність включення до навчального плану дисциплін «Зовнішні церковні відносини», «Церковна дипломатія» та «Візантиністика».

2.3. Зважаючи на те, що Синод Православної церкви України ухвалив рішення про створення Православного румунського вікаріату для релігійних організацій, де переважають етнічні румуни, рекомендую до вибірових навчальних дисциплін в I семестрі внести «Румунську мову».

Архієпископ Чернівецький і Хотинський